

NATTSKIFT – NIGHT SHIFT

- att vara konstnär och lärare året om med bara 24 timmar i dygnet

**Ett forsknings- och utvecklingsprojekt vid Yrkeshögskolan Novia,
Jakobstadsenheten/Nykarleby**

Diskussionen kring konst, hälsa och välmående har blivit aktuell i många sammanhang i dagens samhälle. Arbetslivet genomgår stora förändringar och nya sätt som främjar välbefinnande inom och utanför arbetslivet efterfrågas och utvecklas. Samtidigt som nya vägar utforskas gällande konstens bidrag till välmående även utanför det traditionella kulturfältet, vill undervisnings- och kulturministeriet minska studieplatserna inom yrkeshögskolornas konstutbildningar. Våldigt lite har diskuterats om välbefinnande inom konstfältet, och specifikt kring välbefinnande hos skapande människor som samtidigt arbetar med egna skapande projekt och undervisar inom högskolor.

Förutsättningar för att kunna undervisa på högskolenivå inom ett konstområde kräver engagemang och verksamhet i den egna kreativa branschen som konstnär; i detta sammanhang kan det betyda allt från musiker, bildkonstnär och formgivare till skådespelare, författare, dansare. Att vara konstnär innebär att vara aktiv inom sitt eget fält också utanför skolvärlden och detta kräver tid. Inom yrkeshögskolorna hörs ofta att det samma krävs av alla lärare och att alla måste uppdatera sitt kunnande hela tiden. Att uppdatera kunnandet är något annat än kreativt skapande och konstnärlig verksamhet.

Studerande inom kulturbranschen söker sig till de högskolor som har etablerade och kända konstnärer i sin lärarkår. Dagens melodi inom högskolorna är tyvärr den, att personal inom konstundervisningen måste jobba nattskift för att kunna vara verksam inom konst då arbetstiden på dagen går åt till möten, till att uppdatera statistik för alla möjliga redovisningar, till att planera och förnya läroplaner, till att fundera på avfallssortering, utveckla internationell verksamhet, delta i regionalt utvecklingsarbete, och naturligtvis, vid sidan av allt detta stå för en högkvalitativ och sporrande undervisning.

Yrkeshögskolan Novia har konst, hälsa och välmående som ett starkt tyngdpunktsområde i sin strategi för forskning och utveckling. Nattskift är ett projekt, som fokuserar på lärarnas välmående inom kulturbranschen. Under hösten 2010 har den undervisande personalen inom avdelningen Nykarleby kunnat använda 20 % av sin arbetstid till egen konstnärlig verksamhet. Under år 2010 har vi haft gemensamma möten för att diskutera kring konst och visuell kultur, möten som innehållsmässigt handlar om det som vi alla är ytterst intresserade av. Vi strävar efter att fortsätta diskussionen och stöda varandra som konstnärer, inte enbart som lärarkolleger.

Utställningen Nattskift – Night shift i Jakobstad var en slags mellanrapport från vårt projekt. Det var den första gemensamma utställningen. Hösten 2011 ställer delar ur Novias undervisande personal ut i Galleri Elverket i Ekenäs. Vi vill väcka diskussion om konstutbildningen och de speciella krav som lärarkåren möter i sitt arbetsliv. Vi vill utveckla högskolepedagogik inom kulturbranschen och utveckla salutogena arbetsmöjligheter för lärare inom konstfältet.

För **publikationen Nattskift – Night shift** har lärarkåren på avdelningen Nykarleby intervjuats av lektor Ingela Bodbacka-Rak och forsknings- och utvecklingsledare Jaana Erkkilä. Bara en liten del av

intervjumaterialet är nu med i publikationen. Vi hoppas på att öppna en livlig diskussion om konst och konstundervisning som en katalysator för nya visioner och samhällsutveckling.

Välkomna att följa utvecklingen av denna process!

Jaana Erkkilä
Forsknings- och utvecklingsledare/kultur
Yrkeshögskolan Novia
Jakobstadsvägen 24
FI-66900 Nykarleby
044 780 5810
jaana.erkkila@novia.fi
www.novia.fi

NATTSKIFT – NIGHT SHIFT

- olla taiteilija ja opettaja vuoden ympäri, kun vuorokaudessa on vain 24 tuntia

Tutkimus- ja kehittämisprojekti AMK Novian Pietarsaaren yksikössä Uusikaarlepyy

Yhteiskunnassa on meneillään ajankohtainen keskustelu taiteen, terveyden ja hyvinvoinnin merkityksestä monissa eri yhteyksissä. Työelämässä käydään läpi voimakkaita muutoksia ja uusia keinoja hyvinvoinnin edistämiseksi etsitään niin työelämässä kuin sen ulkopuolellakin. Samanaikaisesti kun etsitään uusia mahdollisuuksia taiteen käyttöön perinteisen kulttuurikentän ulkopuolella, vaatii opetus- ja kulttuuriministeriö taideohjelmien aloituspaikkojen vähentämistä korkeakouluissa. Keskustelu taidemaailman hyvinvoinnista on hiljaista. Taiteilija-opettajien työhyvinvointi ei tunnu kuuluvan yleisen työhyvinvointikeskustelun piiriin.

Edellytykset toimia jonkin taiteen alan opettajana korkeakoulussa vaatii aktiivista osallistumista oman alan ammatilliseen kenttään. Olla minkä tahansa alan taiteilija vaatii aikaa ja nimenomaan toimintaa koulumaailman ulkopuolella. Ammattikorkeakouluissa sanotaan usein, että samaa vaaditaan kaikilta opettajilta, mutta jokainen varmasti ymmärtää eron tietojen ja osaamisen päivityksen sekä uutta luovan taiteellisen työn välillä. Yksinkertainen esimerkki valaiskoon asiaa. Minkä tahansa taiteen alan korkeakouluopettajalla on mahdollisuus hakea työskentelyapurahaa eri säätiöiltä ja rahastoilta omaan taiteelliseen työskentelyyn. Apurahan suuruus on noin 1400 € kuukaudessa. Tästä summasta taiteilijan tulee rahoittaa elämiskustannuksensa sekä työhön liittyvät kustannukset. Ottaisiko tekniikan tai sosiaali- ja terveystieteiden opettaja virkavapaata opetustyöstään ja

työskentelisi 1400 € kuukausipalkalla teollisuuden tai hoitoalan palveluksessa päivittääkseen ammatillista osaamistaan? Saadakseen lisää painoarvoa ansioluettelonsa?

Taideohjelmien opiskelijat hakeutuvat korkeakouluihin, joissa opettavat ansioituneet ja asemansa vakiinnuttaneet taiteilijat. Opettajan taiteelliset ansiot ja tunnettavuus houkuttelevat opiskelijoita ja toisaalta omalla kentällään aktiivisesti taiteilijana toimiva opettaja on varmasti myös parhaiten ajan tasalla opetuksessaankin. Ajan henki korkeakouluissa on valitettavasti sellainen, että opettajan taiteellinen toiminta tapahtuu yövuorossa. Taiteellisesta opetuksesta vastaavien päivittäinen työaika kuluu kokouksissa, kaikenlaisten tilastojen täyttämässä, jätehuollon ja lajittelun suunnittelussa, uusien opetussuunnitelmien laatimisessa, kansainvälisen toiminnan kehittämisessä ja alueellisessa kehitystyössä, siis luonnollisesti kaikki tämä korkeatasoisen opetuksen rinnalla.

Ammattikorkeakoulu Novian tutkimus- ja kehittämisstrategian yksi painopistealueista on taide, terveys ja hyvinvointi. **Nattskift** (Yövuoro) on projekti, joka tähtää taideohjelmien opettajien hyvinvoinnin kehittämiseen. Syksyn 2010 aikana Uudenkaarlepyyn osaston opettajat ovat voineet käyttää 20 % työajastaan omaan taiteelliseen työskentelyyn. Vuoden 2010 aikana olemme kokoontuneet keskustelemaan taiteesta ja visuaalisesta kulttuurista, pohtimaan erilaisia näkemyksiämme aiheesta, joka kiinnostaa meitä kaikkia. Haluamme jatkaa keskustelua ja tukea toisiamme myös taiteilijoina, ei vain opettajakollegoina.

Nattskift – Nightshift -näyttely Pietarsaareissa oli eräänlainen projektimme väliraportti. Se oli ensimmäinen yhteinen näyttelyämme. Syksyllä 2011 osa Novian opettajista pitää näyttelyn myös Galleria Elverketissä (4.11.2011-15.1.2012). Haluamme herättää keskustelua taideohjelmien erityisvaatimuksista opettajien näkökulmaa ajatellen ja tavoitteena on kehittää työterveyttä edistäviä työskentelymalleja taideohjelmissa.

Nattskift -julkaisua varten opettajia on haastatellut lehtori Ingela Bodbacka-Rak ja tutkimus- ja kehittämisspääällikkö Jaana Erkkilä. Julkaisussa on käytetty ainoastaan murto-osa materiaalia. Toiveemme on aloittaa vilkas keskustelu taiteesta ja taideohjelmissa yhteiskunnallisen kehityksen ja uusien visioiden moottorina.

Tervetuloa seuraamaan prosessin kehittymistä!

Jaana Erkkilä

Tutkimus- ja kehittämisspääällikkö/kulttuuriala

Yrkehögskolan Novia

Jakobstadsvägen 24

FI-66900 Nykarleby

044 780 5810

jaana.erkkila@novia.fi

www.novia.fi